

Alexander Gálffy

VYSOKÉ TATRY

mesto na celý život

Výber z článkov venujúcich sa správe mesta Vysoké Tatry
publikovaných v rokoch 2015 až 2018

VOLTE
ČÍSLO

1

Úvodné slovo

Vážení Tatranci,

dovoľujem si Vám ponúknuť výber mojich článkov zaoberajúcich sa správou mesta Vysoké Tatry, ktoré som publikoval v rokoch 2015 až 2018, teda počas výkonu môjho poslaneckého mandátu.

V tomto období som publikoval takmer **50 príspevkov a článkov**, v ktorých som sa venoval skoro každej oblasti fungovania samosprávy, ale aj **odhalovaniu zlého nakladania s majetkom vo vlastníctve mesta**. Verejnosť som informoval aj o zásadných pochybeniach pri predaji a rekonštrukcii bývalého Domu služieb, **upozornil som na tiché zrušenie bývalej polikliniky v Novom Smokovci**, na predražený nákup parkovacích automatov a ako prvý som taktiež otvoril tému neregulovanej a nadmernej výstavby apartmánových bytov.

Pokiaľ mi to bolo umožnené, príspevky som uverejňoval v Tatranskom dvojtýždenníku. Po novinársky neetických praktikách zastupujúceho vedenia mestských novín a po nekorektných útokoch voči mojej osobe na ich stránkach, som články začal publikovať v **Poslaneckých listoch** zaoberajúcich sa aj rôznymi mestskými kauzami a prešľapmi a taktiež na internetových stránkach **www.pretatry.sk**.

Pravdivé informovanie občanov o dianí v meste a takýmto spôsobom umožnenie Tatrancom participovať na veciach verejných, považujem za základnú povinnosť každého verejného činiteľa, prispievajúcu k transparentnosti politiky, hospodárenia mesta a aj všetkých procesov súvisiacich s fungovaním a vedením samosprávy.

V tomto malom výbere som články zoradil podľa intenzity Vašich ohlasov, ktoré v čase svojho uverejnenia vyvolali. Vzhľadom k tomu, že **množstvo problémov, ktorým som sa v týchto článkoch venoval, je stále aktuálnych**, verím, že návrat k ich obsahu má svoj význam.

Alexander Gálffy

poslanec MsZ a kandidát na primátora mesta Vysoké Tatry

Vysoké Tatry, mesto alebo turistický rezort?

Trend výstavby apartmánových domov a bytov na prechodné či rekreačné bývanie sa vo Vysokých Tatrách naplno prejavil už minimálne pred desiatimi rokmi. Odvtedy v intraviláne nášho mesta pribudlo množstvo apartmánov spadajúcich do tejto kategórie. Zároveň veľký počet existujúcich bytov zmenil svoje využitie z trvalého bývania na víkendové.

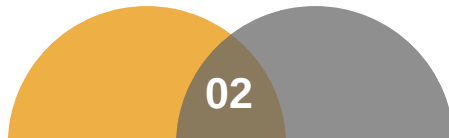
Napriek tomu, že neregulovaná a až živelná výstavba apartmánových domov vo Vysokých Tatrách prináša množstvo špecifických problémov, radnica ich nielen dlhodobo ignoruje, ale dokonca ich vznik priamo podporuje ustavičnými zmenami v územnom pláne či prehliadaním jeho porušovania pri novej výstavbe.

V podstate neregulované pribúdanie stále nových apartmánov pritom už dnes ovplyvňuje ekonomickú aj sociálnu situáciu mesta a je taktiež nemalým zásahom do jeho urbanistickej koncepcie a podoby. To napríklad znamená, že sa mení prirodzený charakter nášho sídla zloženého z tatranských osád, do vyložene komerčnej podoby a Vysoké Tatry sa menia z horského mesta na turistický rezort. **Citeľná strata genia loci** tak postupne ochudobňuje atraktivitu a atmosféru nášho mesta, čo už dnes môžeme vnímať na mnohých miestach nielen s touto výstavbou.

Neregulovaná výstavba apartmánov má taktiež za následok nekoordinovaný nárast ubytovacích kapacít, využívaných však s veľkými sezónnymi výkyvmi, čo v hlavných turistických sezónach spôsobuje extrémnu preľudnenosť a nárazové zaťaženie mestskej infraštruktúry. To sa prejavuje napríklad v doprave, v parkovaní, v preťažnosti verejných služieb a technickej obslužnosti mesta, v zrýchlenom opotrebovaní mestskej infraštruktúry a v následnej náročnosti jej údržby.

Trend nárastu počtu apartmánových a víkendových bytov, ktoré taktiež bývajú krátkodobo prenajímané, mesto pociťuje aj v poklese príjmu z podielových daní, kúpeľného poplatku či dane z nehnuteľnosti.

Kedže sa nejedná o zanedbateľnú sumu je veľmi pravdepodobné, že mestská kasa zvýšenými nárokmi na údržbu svojej infraštruktúry (výdavky na nakladanie s odpadmi, na čistenie mesta, na starostlivosť o zeleň, na údržbu komunikácií, na čistiarne odpadových vôd, ...) v kombinácii s nižšími príjmami, v konečnom dôsledku na veľkom množstve apartmánových a víkendových bytov prerába, respektíve ich existenciu dotuje z poplatkov a daní miestnych obyvateľov.

Z toho dôvodu je nepochopiteľné, že svojho času navrhlo vedenie mesta znížiť majiteľom týchto bytov a apartmánov poplatok za odvoz a likvidáciu komunálneho odpadu o 80% a domácim ho dokonca zvýšiť! Tento návrh však vďaka časti poslancov nebol prijatý.

Jedným z najhlavnejších a z môjho pohľadu aj najtragickejším dôsledkom takejto „bytovej politiky“ vedenia mesta, je trvalé znižovanie počtu obyvateľov Vysokých Tatier, ktorý tento rok už klesol pod hranicu 4 tisíc obyvateľov! **Ani to však neprinútilo radnicu k prehodnoteniu svojho prístupu k tejto problematike a v najbližšom období pribudne na území mesta ďalších, približne 250 apartmánov.**

Pre ich výstavbu sa neváha ustavične otvárať územný plán mesta a mení regulatívy priestorového usporiadania aj funkčného využitia objektov, akými boli napríklad zdravotnícke zariadenie Červeného kríža Novom Smokovci, Dom služieb v Starom Smokovci, alebo aj areál športoviska v Tatranskej Lomnici.

Z vedľajších efektov neregulovanej výstavby a ustavičného nárastu počtu lôžok je aj úbytok občianskej vybavenosti a základných služieb pre trvalých obyvateľov na úkor služieb určených hlavne návštevníkom, zvýšená zastavanosť územia narúšajúca jeho prirodzený charakter, nedostatok bytov pre miestnych obyvateľov za dostupné ceny, absencia parkovacích miest a v neposlednom rade aj konkurencia miestnym menším poskytovateľom ubytovania, ktorí na rozdiel od majiteľov apartmánov platia do mestskej kasy podstatne vyššie dane z nehnuteľnosti. Sociálne dôsledky sa zasa najviac prejavujú v zániku susedských vzťahov, v oslabovaní komunitného života či v istej separácii obyvateľov.

Týmto sa vytláča jedna zo základných charakteristík a funkcií nášho mesta, ktoré sa monotematizovaním miestneho bývania, podnikania a hospodárstva, mení len na turistickú destináciu či na veľký rezort cestovného ruchu.

Uvedomujem si, že sa jedná o náročnú problematiku, ale tak ako v prípade mojej nedávnej analýzy sociálnych služieb, čerpám z materiálov spolupracujúcich odborníkov na tieto oblasti, ktorí výstavbu apartmánových a rekreačných bytov vnímajú komplexne.

Taktiež chápem, že nárast návštevnosti teší všetkých podnikateľov v cestovnom ruchu, medzi ktorých sám patrím. Avšak, pokiaľ chceme udržať atraktivitu nášho mesta, atmosféru prírodného prostredia, v ktorom máme to šťastie žiť, a zachovať krásy TANAPu aj pre budúce generácie, musíme stanoviť jej strop, teda jej únosnú kapacitu.

Tú odborná literatúra definuje ako „maximálne zaťaženie daného územia cestovným ruchom bez zníženia kvality životného prostredia, spokojnosti návštevníkov a bez negatívnych vplyvov na miestu komunitu“. Obávam sa, že Vysoké Tatry sú už na hranici jej naplnenia.

Preto vnímam ako **nutné stanoviť únosné množstvo apartmánových domov a bytov v meste**, ktorých maximálny počet by mal byť pevne daný bez ohľadu na ďalšie záujmy developerov či investorov.

Taktiež by bez podrobného posúdenia vplyvov a sociálnoekonomickej analýzy súčasného stavu už nemali byť dovolené ďalšie zásahy do územného plánu a jeho regulatívov, vychádzajúce v ústrety ďalším apartmánovým projektom.

Regulácia množstva apartmánových bytov by sa následne mohla odvíjať napríklad od počtu obyvateľov s trvalým bydliskom a zároveň by sa pri ich ďalšom plánovaní mal brať ohľad aj na všetky ostatné ubytovacie a rekreačné zariadenia na našom území, ktorých počet sa už taktiež, vzhľadom k obslužným a prevádzkovým kapacitám mesta, blíži k hraničným číslam.

Na narastajúcu výstavbu apartmánových domov a veľkú urbanizáciu Vysokých Tatier upozorňovali už predchádzajúci poslanci Jana Kalinčíková a Pavol Stano, avšak radnica, podobne ako dnes, túto tému bagatelizovala. Primátor Ján Mokoš vtedy poslancom odkázal, že vzhľadom na neexistenciu kategórie apartmánových bytov v platnom stavebnom zákone nemá mesto čo riešiť.

Skutočnosťou však je, že mesto sa malo, má a musí venovať tejto problematike s čo najväčšou zodpovednosťou, keďže má veľké dopady na jeho podobu a rozpočet, na fungovanie infraštruktúry, na spokojnosť domácich obyvateľov a v neposlednom rade aj na ich neustále klesajúci počet.

Naozaj už nie je možné aj naďalej si z územného plánu pravidelne robiť trhací kalendár, meníť určené regulatívy a funkčné využitia existujúcich objektov, podceňovať prognózy udržateľného rozvoja nášho územia, nevnímať si vplyv živeľnej výstavby na charakter nášho mesta a ignorovať alarmujúce čísla počtu domácich obyvateľov.

Inak sa z Vysokých Tatier môže stať mesto bez trvalých obyvateľov, avšak plné prázdnych bytov.

Poliklinika zrušená!

Začiatkom tohto roku som aj prostredníctvom článku s názvom Liečba polikliniky v Tatrách oslovil vedenie mesta s množstvom otázok k postupnému zhoršovaniu poskytovania zdravotníckych služieb na území mesta Vysoké Tatry.

Okrem opakovaných sťažností od obyvateľov na ubúdanie ambulancií a znižujúcu sa dostupnosť lekárskej starostlivosti, bol jedným z dôvodov môjho snaženia aj list od kolektívu lekárov zdravotníckeho zariadenia v Novom Smokovci, opisujúci alarmujúcu situáciu, v ktorej sa nachádzajú.

Na základe tohto listu a mojich aktivít zvolal pán primátor Ján Mokoš pracovné stretnutie, ktorého hlavnou témou bolo prerokovanie súčasného stavu poskytovania zdravotníckych služieb. Na uvedenom stretnutí, žiaľ, neboli z jeho strany predložené žiadne návrhy na riešenie tejto neúnosnej situácie a bolo prijatých len niekoľko menej podstatných záverov a úloh.

Ani tie však radnica nedokázala do dnešného dňa naplniť. Nebola vyvinutá žiadna snaha o obsadenie uvoľneného miesta na nefunkčnom röntgenovom pracovisku, ani neboli aktualizované mzdové prostriedky pre lekárov, ktorý v našom meste ešte ostali. Mesto taktiež prakticky nehľadá možnosti na vytvorenie vhodných podmienok pre nových lekárov do uzatvorených ambulancií a dokonca nezvládlo splniť ani tak banálnu požiadavku, akou bola žiadosť lekárov o zavedenie internetu. Spísané a spočítané, mesto sa ani týmto jednoduchým záverom zo stretnutia k tejto problematike vôbec nevenovalo!

Napriek tomu sa pán primátor k téme zdravotníctva priležitostne vyjadruje na stránkach Tatranského dvojtyždenníka, kde napríklad vo svojom pravidelnom príhovore tvrdí, že ani problém smokoveckej polikliniky nezostáva bokom záujmu samosprávy.

Odhliadnuc od toho, že otázky poskytovania zdravotnej starostlivosti v našom meste už viac bokom záujmu vedenia radnice ani nemôžu stáť, pán primátor hrubo zavádza občanov a čitateľov aj tým, že stále rozpráva a píše o poliklinike.

Zariadenie v Novom Smokovci totižto už dávno NIE JE POLIKLINIKOU, ale len zdravotníckym zariadením s minimom funkčných ambulancií. Prešovský samosprávny kraj o polikliniku požiadalo samotné mesto zastupované Ing. Mokošom.

Už od roku 2016, kedy Prešovský samosprávny kraj zrušil nášmu zdravotníckemu zariadeniu štatút poliklinika, nás teda pán primátor prinajmenšom zavádza a označenie POLIKLINIKA na jeho budove mesto používa neoprávnené. Keďže si môžeme len domýšľať, z akých dôvodov, či s akým zámerom sa mesto vzdalo svojej polikliniky, pristávam sa už len nad zoznamom ambulancií uvedenom na vývesnej tabuli našej ne/polikliniky, zdravotníckeho zariadenia v Novom Smokovci.

Zo štrnástich ambulancií uvedených na informačnej tabuli už skoro polovica ukončila v zariadení svoje pôsobenie a nefunguje ani röntgenové pracovisko. Lekárska služba prvej pomoci, ktorá je na tabuli taktiež uvedená ako funkčná, bola aj napriek môjmu odporu voči tomuto kroku, vedením mesta zrušená ešte pred terajším vyprázdňovaním sa ambulancií.

Som si vedomý, že zabezpečenie komplexnej zdravotnej starostlivosti je aj z hľadiska obmedzených kompetencií samosprávy náročnou úlohou. Úplné ignorovanie úpadku zdravotníckych služieb v našom meste, neschopnosť garantovať ich dostupnosť, či dokonca zavádzanie ohľadom štatútu zdravotného zariadenia v Novom Smokovci, však považujem za neprípustné konanie s negatívnymi dopadmi na kvalitu života nás všetkých.

Nedostupná zdravotná starostlivosť v meste už dnes znepríjemňuje životy mnohým, obzvlášť starším obyvateľom so zdravotnými problémami, ktorý za lekárskou pomocou musia cestovať do iných miest. Tento dlhodobý a prehlbujúci sa problém pritom ani tak nesúvisí s financiami, ale skôr s neschopnosťou vedenia mesta riešiť veci koncepcie, zmysluplne a hlavne s ohľadom na potreby svojich obyvateľov aj návštevníkov.

Podobne ako v oblasti sociálnych služieb, aj v zabezpečovaní dostupnosti komplexnej zdravotníckej starostlivosti postupuje mesto bez akéhokoľvek rozmyslu, bez vízie, bez konceptu či bez verejnej diskusie, ktorú nahrádza prázdny vyhláseniami a zatajovaním reálneho stavu. O novej ceste z tejto kritickej situácie v dostupnosti a ponuke zdravotnej starostlivosti v našom meste som písal už v spomínanom článku Liečba polikliniky v Tatrách, ktorý si môžete nájsť a prečítať na internetových stránkach www.pretatry.sk.

Aj keď ako poslanec disponujem obmedzenými možnosťami, neúnavne budem na vedenie mesta vyvíjať tlak, aby aspoň tieto oblasti mestskej infraštruktúry začalo konečne považovať za dôležité. Na začiatok aspoň za dôležitejšie ako prvomájový sprievod či poďakovanie vedúcim pracovníkom mesta Vysoké Tatry, čo sú témy, ktoré radnicu momentálne asi zaujímajú najviac, keďže sa im obšírne venuje aj v ostatných čísloch mestských novín.

Sociálna pomoc v igelitke

Komunitný plán sociálnych služieb v meste Vysoké Tatry vznikol pred ôsmimi rokmi. Napriek tomu, že už ani v čase svojho vzniku obsahovo nespĺňal bežné štandardy podobných dokumentov, o jeho novom vypracovaní, či aspoň aktualizovaní, nie sú žiadne informácie. Komunitný plán by pritom mal byť základným a strategickým dokumentom pre oblasť všetkých sociálnych služieb poskytovaných na území Vysokých Tatier.

Kým iné mestá majú vo svojich sociálnych plánoch definovaných častokrát aj desiatky cieľov, ten tatranský obsahuje v podstate len jeden. Vedenie mesta však ani ten nebolo schopné za osem rokov naplniť a Centrum sociálnych služieb vzniklo len vďaka súkromnému subjektu. Tomu síce mesto poskytlo úľavu na nájme vo výške 70% z preinvestovaných nákladov, avšak domáci klienti nie sú v ňom nijako cenovo zvýhodnení.

Mestu Vysoké Tatry sa hlavne vďaka svojej polohe vyhýba množstvo problémov, ktoré všade inde spôsobujú samosprávam starosti spojené s istými finančnými nárokmi. Témy bezdomovectva či počet obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc sa nášho mesta dotýkajú len minimálne a tak by sa radnica o to viac mohla venovať problematike seniorov, zdravotne postihnutých či podpore rodín s deťmi. Opak je však pravdou!

Okrem štyroch denných centier, poskytovania opatrovateľskej služby siedmim (!) klientom a rozdávania igelitových tašiek so zeleninou a s alkoholom v predvolebných obdobiach, toho totižto pre našich seniorov mesto v ponuke oveľa viac nemá. O sociálnom programe pre ďalšie skupiny adresátov sa už nedá písať vôbec, lebo v podstate neexistuje.

Obyvateľstvo mesta pritom okrem znižovania svojho počtu aj starne a počet seniorov už prekračuje tisícovú hranicu. To znamená, že štvrtina obyvateľov Vysokých Tatier nestojí vedeniu mesta za viac, ako za minimum ponúkaných sociálnych služieb a za príležitostné pohostenie.

Keďže radnica nemá žiadnu predstavu o budúcnosti poskytovania sociálnych služieb na svojom území, dovoľm si definovať priority a ciele, ktoré podľa mňa môžu podstatne prispieť k ich zlepšeniu a priblíženiu sa aspoň k okolitému štandardu.

Za prioritnú považujem urýchlenú premenu terajšej podoby poskytovania opatrovateľskej služby na dostupnú možnosť riešenia nepriaznivých životných situácií obyvateľov z dôvodu odkázanosti na túto formu pomoci. Súčasnú nastavenie tejto služby má za následok, že o opatrovateľskú službu požiadalo len sedem klientov

20
18

Ako dôležité vnímam taktiež zavedenie donášky stravy osobám so zdravotným postihnutím a starobným dôchodcom na domácu adresu žiadateľa. Mesto by rovnako malo v centrálnych oblastiach Tatranskej Lomnice, Starého Smokovca a Dolného Smokovca týmto sociálnym skupinám zabezpečiť aj stravovanie formou jedálne.

Za rýchlo riešiteľné považujem **zavedenie prepravnej služby**, ktorú by v našom rozľahlom meste ocenilo množstvo seniorov aj občanov so zdravotným postihnutím, možnosť využívania služieb práčovne, poskytovanie asistencie pri návštevách lekárov a úradov, zaistenie krízovej pomoci prostredníctvom komunikačných technológií, alebo aj zabezpečenie rôznych rehabilitačných aktivít. Aj v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb je taktiež nutné v prípade záujmu zriadiť denný stacionár a cenovo sprístupniť seniorom aj pobyt v zariadeniach určených na tento účel.

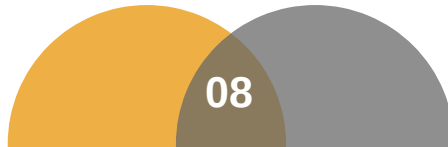
Komunitný plán sociálnych služieb mesta by mal byť, samozrejme, zameraný aj na ďalšie cieľové skupiny, ktoré potrebujú pomocť. **Preto sa pri jeho tvorbe nesmie zabudnúť na rodiny s deťmi, materské centrum, aktívnu poradenskú činnosť, pravidelný výkon terénnej práce, alebo ani na podporu zmysluplného trávenia voľného času detí a mládeže.** Druhov, foriem a možností sociálnej pomoci prispievajúcej k zvýšeniu kvality života a komunitnej súdržnosti je naozaj veľa.

Mesto musí mať hlavnú zodpovednosť za poskytovanie sociálnych služieb všetkým miestnym obyvateľom, ktorí sú na ňu odkázaní, alebo ktorým môže pozitívne zmeniť kvalitu života.

Po kolapse poskytovania zdravotníckych služieb Poliklinikou v Novom Smokovci by sa vedenie mesta malo poučiť, že večné odsúvanie a popieranie problémov sa nevypláca a tvorbe a realizácii plánu sociálnych služieb venovať skutočnú pozornosť.

Nielen naši seniori, ale všetci obyvatelia si to naozaj zaslúžia. Milodary v igelitových taškách síce možno potešia, ale problémy vyriešiť určite nedokážu. Uvedomujem si, že nambieraných a neriešených otázok v meste je naozaj veľa. Som však zároveň presvedčený, že **kde sú problémy, existujú aj ich riešenia.**

Niekedy stačí len naozaj chcieť!

Kocúrkovo alebo Potemkinova dedina

Začiatok roka bol naozaj pestrý. Pán primátor vystúpil na najvyšší vrch Ekvádoru, lekári z Polikliniky v Novom Smokovci spísali alarmujúcu správu o jej situácii, dozvedeli sme sa, že **počet obyvateľov nášho mesta klesol pod štyri tisíc** a médiá o Vysokých Tatrách v spojitosti s výstavbou nových nájomných domov referovali ako o Kocúrkove. Práve téme výstavby nových nájomných bytov v Tatranskej Lomnici si dovoľm venovať nasledujúce riadky môjho príspevku.

Po realizovaní projektu nájomných bytových domov Breza a Borovica v roku 2014 mesto naplánovalo stavbu ďalších dvoch viac-menej identických bytových domov Jelša a Osika v Tatranskej Lomnici. Opäť by malo ísť o 48 jednoizbových a dvojizbových bytov, podľa opakovaných vyhlásení primátora mesta, určených hlavne mladým rodinám.

To je v kontexte správ o klesajúcom počte obyvateľov Vysokých Tatier samozrejme, nemalo by sa však zabúdať ani na slobodných, na seniorov či na odborníkov, ktorých by sme do mesta chceli pritiahnúť, napríklad lekárov. Taktiež, aj keď si uvedomujem podmienky poskytovania dotácií na výstavbu nových bytov, perspektíva zotrvania mladej rodiny v malom byte je predsa len nižšia, ako v byte s väčším zázemím.

Výstavbu týchto bytov napriek vyššie uvedenému vnímam ako veľmi dôležitú, čo však považujem za zarážajúce je spôsob výberu spoločnosti realizujúcej výstavbu a jej vysokú sumu, ktorú v konečnom dôsledku zaplatíme my všetci, ale hlavne nájomníci vo forme zvýšeného nájomného.

Kým výstavba dvoch bytových domov s celkovou plochou 1430 m² odovzdaných v roku 2014 stála necelé dva milióny Eur, za v podstate dva rovnaké bytové domy s celkovou plochou väčšou iba o 6 m² **mesto zaplatí skoro presne o jeden milión Eur viac!** Je to obrovský rozdiel v cene, za ktorý mohlo byť postavených niekoľko ďalších bytov.

Samotný výber spoločnosti realizujúcej výstavbu nových bytových domov Jelša a Osika, či mnohé ďalšie kroky vedenia mesta pri prípravách súvisiacich dokumentov a zmlúv, by som osobne nenazval len Kocúrkovom, ale aj nezodpovedným nakladaním s majetkom mesta, spojeným s veľkou neprofesionalitou. Keďže sporných otázok je v celej príprave výstavby naozaj veľa, zhrniem ich len do stručného konštatovania faktov.

Mesto vyberalo víťaznú firmu prostredníctvom verejného obstarávania s následným hodnotením prihlásených ponúk. **O súťaži sa však dá len veľmi ťažko hovoriť, keďže po vyradení druhého prihláseného z dôvodu nezloženia povinnej kaucie v stanovenom termíne, ostal vo výbere len jeden uchádzač.** Nevšednou a potomkinovskou perličkou tiež je, že medzi hodnotenými ponukami sa objavila aj tretia firma, ktorá o tom vôbec nevedela a s touto verejnou súťažou nemala nič spoločné. Z tejto súťaže nesúťaže teda ako najúspešnejšia vyšla jediná zúčastnená spoločnosť, ktorej navrhnutú cenu skoro tri milióny Eur mesto akceptovalo bez mne známych výhrad.

Od tejto chvíle začala reťaz zmätočných rozhodnutí, návrhov zmlúv, nepresných dokumentov predkladaných na schválenie mestskému zastupiteľstvu a protirečivých vyhlásení. Vedenie mesta tak napríklad predložilo zastupiteľstvu na schválenie podklady s chybnými finančnými kalkuláciami, zverejnilo dokumenty neschválené mestským zastupiteľstvom, v dôležitých materiáloch boli zistené závažné chyby a niektoré už realizované fakturácie obsahujú prinajmenšom nevšedné datovanie, v ktorom termín ich splatnosti je skorší ako dátum ich vystavenia. Zaujímavé je aj dianie okolo samotnej projektovej dokumentácie stavby, ktorá najprv bola súčasťou zmluvy, neskôr nebola a v poslednom variante je ju nutné len aktualizovať, samozrejme, za ďalšie finančné prostriedky mesta.

Úplne najzásadnejšou chybou však bolo, že podpísaná zmluva neobsahovala bod, ktorý by podmieňoval realizáciu stavby získaním finančného úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania a dotácie z Ministerstva dopravy a výstavby SR. To znamená, že **vedenie mesta hrubo porušilo vlastné rozpočtové pravidlá a v prípade nezískania financií zo štátnych zdrojov nám hrozil trojmiliónový záväzok bez reálneho finančného krytia.**

V čase, keď napríklad podľa správy o hospodárení s nájomnými bytmi mesto nemá dostatok financií ani na ich pravidelnú údržbu, to naozaj nie je možné prejsť len s povzdychom primátora, že kto niečo robí, aj chybu urobí. Tých chýb je už veľmi veľa a aj keď plne uznávam, že človek je tvor omylný, to ešte neznamená, že (obzvlášť vo verejnom sektore) za ne nemá byť vyhovená zodpovednosť alebo majú byť dokonca bagatelizované.

Do už existujúcej zmluvy sa nakoniec, hlavne vďaka korektnosti vybranej firmy a mimoriadnemu zasadnutiu mestského zastupiteľstva, klauzula

o financovaní projektu bytových domov dostala. Div... to procesu a pošramotené meno Vysokých Tatier však ostávajú.

ALEXANDER

10

GÁLFY

Zonácia, ktorej sa TANAP nemusí dožiť

Neuveriteľných sedemnaásť rokov, skoro rovnako dlho ako všetky funkčné obdobia primátora Vysokých Tatier dohromady, nedokázali vlády Slovenskej republiky prijať zonáciu nášho najväčšieho prírodného pokladu – Tatranského národného parku. Pojem nedokázali však dostatočne necharakterizuje dôvody tohto stavu. Podstatu oveľa presnejšie vystihuje, že nikto skutočne nechcel a ani stále nechce zonáciu TANAPu prijať!

To do dlhodobo neúnosné provizórium pritom už nenávratne poznačilo hektáre biotopov, zhoršilo podmienky pre život množstva živočíchov a narušilo ich prirodzené koridory, prispelo k erózii tatranskej pôdy a zanechalo množstvo stavebných stôp v krajine, ktorá mala ostať nedotknutou. Samostatnou kapitolou je kvantum výnimiek pre ťažbu dreva, výrubu lesa aj kosodreviny.

Napriek tomu, že veľa zmien je už nezvratných a prírodná či ekologická hodnota TANAPu sa neustále znižuje, súčasný stav vyhovuje množstvu záujmových skupín, ktoré svojim egoistickým lobizmom skoro už dve desaťročia motivujú neochotu politikov kvalitnú zonáciu naozaj prijať. Kvalifikovaný vedecký návrh zonácie pripravený skupinou autorít špecializovaných na ochranu prírody a ekológiu, renomovanými univerzitnými či výskumnými pracoviskami a odborníkmi na chránené územia, je pritom na stole Ministerstva životného prostredia SR už od roku 2012.

Pracovná skupina, ktorá návrh pripravila, je zárukou profesionálneho a nezávislého prístupu, zohľadňujúceho širokospektrálne aspekty a podmienky TANAPu. V podstate jediným oficiálnym oponentom voči tomuto návrhu sú Štátne lesy TANAPu, ktoré pripravili svoj vlastný návrh, uprednostňujúci ich vlastné hospodárske záujmy pred odbornými kritériami vedeckej skupiny. Prijatie vedeckého návrhu zonácie by totižto pre nich znamenalo, okrem iného, ukončenie udeľovania výnimiek na ťažbu obchodníkmi žiadaného dreva.

Na verejnosti a v médiách zvykne byť táto názorová nezhoda bulvárne a skresľujúco prezentovaná ako spor extrémistov z radov ochrancov prírody so Štátnymi lesmi TANAPu. **Pravdou však je, že ide skôr o spor samotnej tatranskej prírody s dopytom podnikateľov v lesnom hospodárstve, developerov a rôznych záujmových skupín.**

Každému súdnemu človeku musí byť jasné, že prioritou ochrany prírody TANAPu, obsiahnutá vo vedeckom návrhu zonácie vyplýva zo samotného zmyslu existencie národných parkov. Preto je aj prirodzené, že lesníkmi spochybňovaný návrh dáva väčší dôraz na ekologický charakter zonácie, ako na jej hospodárske a podnikateľské aspekty.

Zonácia člení územia na rôzne druhy ochrany, od tej najvyššej, nazývanej aj nezasahová, cez nárazníkovú, hospodársku až po zastavanú. Okrem iného taktiež vymedzuje základné geografické usporiadanie územia TANAPu a jeho zosúladienie s celospoločenským záujmom ochrany krajiny, tatranskej fauny a flóry. Zároveň by mala stanovovať jasné kritériá koexistencie parku s aktivitami cestovného ruchu a podmienky novej výstavby, či už sa jedná o nové bytové domy alebo projekty slúžiace potrebám rozvoja turizmu.

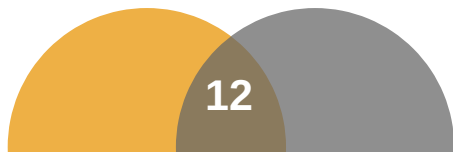
Návrh zonácie nášho najstaršieho národného parku vytvorený skupinou odborníkov je už teda niekoľko rokov pripravený, avšak Ministerstvo životného prostredia SR svojou nečinnosťou naďalej umožňuje nenávratné poškodzovania biodiverzity TANAPu, narúšanie prirodzených prírodných procesov, ťažbu dreva v chránených lokalitách či udeľovanie stavebných výnimiek developerským a iným stavebným projektom.

Politici svojho času argumentovali čakaním na nový Zákon o ochrane prírody a krajiny, či komplikovaným vysporiadaním sa so súkromnými vlastníckmi pozemkov. Uvedený zákon však už bol medzičasom prijatý a za tie dlhé roky od dokončenia návrhu zonácie bolo už dosť času na seriózne kompenzovanie vlastníkov za nemožnosť hospodárskeho využívania svojich pozemkov.

Vedenie Vysokých Tatier o zonácii žiaľ taktiež viac rozpráva, ako pre ňu skutočne robí, pritom dôsledky jej neexistencie pociťujeme už skoro denne. Jedným z posledných prípadov je aj problematika prevodu pozemkov vo vlastníctve štátu do vlastníctva mesta, aby mohli byť realizované niektoré dôležité projekty, ako napríklad cyklochodník či kontajnerové stanovištia pre zber komunálneho odpadu.

Zonácia napriek tomu, že prinesie isté obmedzenia, môže byť základom takého rozvoja TANAPu, ktorý ho nepripraví o mimoriadne prírodné hodnoty, ale naopak zachová ich pre ďalšie generácie. Schválením zonácie nejde o to aby boli spokojní vedci, ochranári či Tatranci, podstatné je hlavne to, aby Tatranský národný park mal reálnu šancu zachovania si svojej chránenej celistvosti, krásy a aspoň súčasnej rozlohy a podoby.

Pokiaľ TANAP nemá byť len obchodnou značkou využívanou pre expanzívny rozvoj cestovného ruchu či turistickou atrakciou s obmedzenou životnosťou, musíme vyvinúť maximálny tlak na kompetentné miesta, aby jeho odborná zonácia bola prijatá čo najskôr. Tatranský národný park za svoju existenciu od roku 1948 toho prežil už naozaj veľa. Veterné smršte, lavíny, požiare, kalamity aj extrémne zmeny počasia. Bolo by smutné, keby po tých všetkých prírodných katastrofách nakoniec neprežil tú, spôsobenú ľudskou ľahostajnosťou a chamtivosťou.

Mesto v podnájme

Aj keď v čase písania tohto článku ešte nebol mestu Vysoké Tatry doručený rozsudok Najvyššieho súdu SR ohľadom sporu s Bývalým urbárskym spolumajiteľstvom Milbach, médiá už minulý týždeň priniesli informácie o jeho obsahu. Je smutné, že predbehli aj vedenie mesta, ktoré k priznaniu tohto ďalšieho prehratého sporu podnietilo až zvolanie mimoriadneho mestského zastupiteľstva.

Považujem za zarážajúce, že v situácii, v ktorej mestu reálne hrozí strata pozemkov o výmere vyše 132-tisíc metrov štvorcových, respektíve miliónov eur, sa vedenie nedokáže postaviť tejto realite čelom a vzniknutú situáciu riešiť podľa nejakého, pre mesto najpriateľnejšieho scenára.

Ako však ukázalo mimoriadne zastupiteľstvo, vedenie mesta nemá pripravený žiaden krízový scenár, čo je nepochopiteľné aj z dôvodu, že na veľmi pravdepodobný negatívny výsledok súdu upozorňoval už posudok nezávislej advokátskej kancelárie.

Aj keď som osobne presvedčený, že nároky Milbachu sú minimálne sporné, reakcie Ing. Jána Mokoša, obmedzené na obviňovanie Najvyššieho súdu z hanebnosti, považujem za nenáležité a nedôstojné postu primátora. Adekvátnym by bolo prijatie zodpovednosti za prehratý dvanásťročný súdny spor vlečúci sa skoro celým jeho funkčným obdobím a hlavne okamžité predstavenie možných scenárov ďalšieho vývoja.

Podobne nenáležito však pán primátor reagoval aj pri ďalšom prehratom súdnom spore, v ktorom mesto Vysoké Tatry prišlo o Štrbské Pleso. Pritom „plač primátora nad rozliatym mliekom“ nie je jedinou paralelou medzi týmito dvoma spormi. Podobne ako v prípade Štrbského Plesa, aj v prípade prehry s Milbachom, zavážila kvalita našej právnej pripravenosti a argumentácie.

Zo stanoviska nezávislej právnej analýzy napríklad vyplýva, že v niektorých prípadoch nemohla za žiadnych okolností obstať, že v iných nemala žiadnu šancu na úspech alebo, že sa v jednom prípade dokonca opierala o už zrušený zákon.

Vysokým Tatrám, pokiaľ vedenie nemá v rukáve nejaký tajný tromf, ktorým by údajný nárok Milbachu právne spochybnil (napríklad podaním ústavnej sťažnosti na Ústavnom súde SR), bohužiaľ v tejto situácii už pravdepodobne neostáva nič iné, ako vzniknutú situáciu riešiť s čo najmenšími negatívnymi dopadmi na obyvateľov mesta.

Keďže mesto žiaden podstatný scenár nemá a viacmenej čaká na krok Milbachu, mimoriadne zastupiteľstvo vytvorilo pracovnú skupinu vedenú pánom poslancom Ing. Jozefom Janigom, ktorá už poverila prednostu mestského úradu vypracovaním niekoľkých analýz a návrhov opatrení, ktoré je nevyhnutné vykonať na zabezpečenie právnej, majetkovej a finančnej stability mesta.

Riešenie je niekoľko, za mimoriadne dôležité však považujem, že napriek prehratému súdnemu sporu s nimi musí prichádzať aj samotné mesto. Zároveň akékoľvek návrhy dohôd Milbachu na vysporiadanie sporných pozemkov musia prejsť podrobnými analýzami a všeobecnou verejnou diskusiou. Keďže pristúpenie na prípadné dohody bude znamenať aj faktické uznanie nárokov Milbachu, pri ich prijímaní by som bol naozaj veľmi opatrný a zdržanlivý.

Dopredu však avizujem, že ako poslanec MsZ Vysoké Tatry budem proti odpredaju akéhokoľvek mestského majetku za účelom vyrovnania finančných nárokov Milbachu.

Potrebné financie je totiž možné získať úverom alebo aj bezúročnou finančnou výpomocou od Vlády SR, respektíve od Ministerstva financií SR. Samozrejme, tento krok musí byť sprevádzaný šetrením radnice, avšak v žiadnom prípade sa reštriktívne opatrenia nesmú dotknúť kvality plnenia samosprávnych funkcií mesta, ani nášho ďalšieho rozvoja.

Verím, že Vysoké Tatry môžu túto situáciu zvládnuť, **je však nutné aby vedenie mesta, namiesto spochybňovania súdov, urobilo konečne prvé kroky k niečomu nespochybniteľnému.**

O chvíľu nám totižto okrem Milbachu môže zaklopať na dvere aj nútená správa.

Tatry nie sú lunapark

V augustovom vydaní Tatranského dvojtýždenníka bol uverejnený článok prezentujúci zámer spoločnosti Tatra Mountain Resorts (TMR) vystavať na území Vysokých Tatier niekoľko lanoviek. Tie by podľa jej generálneho riaditeľa a predsedu predstavenstva mali prispieť k rozvoju cestovného ruchu a k zníženiu nárokov na budovanie parkovísk, respektíve k obmedzeniu automobilovej dopravy.

Keďže ako poslanec mestského zastupiteľstva, ale hlavne ako Tatranec, nesúhlasím s takýmto zjednodušeným pohľadom na tak zásadný zásah do krajiny, akým je stavba lanovky, napríklad z Hrebienka do Tatranskej Lomnice, ani s bezobsažnou reakciou primátora mesta, dovoľm si na uvedený článok reagovať nasledujúcim stanoviskom.

Mesto Vysoké Tatry je neoddeliteľnou súčasťou krajiny TANAPu a stavby v nej by s ňou mali vyrastať v podobnej symbióze, ako v jej lesoch rastú stromy. Projekty podobné lanovke by preto mali vznikať s rešpektom k prírodnému prostrediu, ktoré robí naše mesto jedinečným.

Z týchto dôvodov musí byť určujúcim článkom v procese rozvoja Vysokých Tatier a investičných zásahov do priľahlej krajiny vedenie mesta, **rozhodujúce v zhode so svojimi obyvateľmi aj so zásadami ochrany prírodných hodnôt**. Práve ono musí byť tým, kto presne vie, čo chce budovať, kde sa chce a kam sa už nechce ďalej rozvíjať. Až po tom, po stanovení priorit nášho udržateľného rozvoja s prihliadnutím na ochranu životného prostredia a na životnú úroveň domácich obyvateľov, môžu prísť k slovu investori či developeri.

V článku prezentovaný názor, potvrdený akýmsi internetovým prieskumom, že pokiaľ ide o výstavbu vo Vysokých Tatrách, nemalo by sa o nej rozhodovať na miestnej či regionálnej úrovni, považujem za zavádzajúci a urážajúci všetkých Tatrancov, ktorí v našich veľhorách po generácie žijú, pracujú a chránia ich.

Diskusia o meste Vysoké Tatry musí začínať aj končiť na našej radnici a nie v kuloároch veľkých spoločností či vplyvných podnikateľov.

Každému, kto Vysokým Tatrám akýmkoľvek spôsobom pomohol, či už v cestovnom ruchu alebo v inej oblasti, patrí zaslúžená vďaka, avšak záujem mesta a jeho obyvateľov a ochrana prírody a krajiny pre budúce generácie musia byť prvým splneným kritériom každého ďalšieho investičného projektu.

Kedže v obidvoch svojich funkciách, **rozvoj v symbióze s krajinou Tatranského národného parku a garantovanie udržateľného rozvoja s priaznivými dopadmi na životnú úroveň** obyvateľov aj na kvalitu služieb pre návštevníkov, vedenie mesta Vysoké Tatry dlhodobozlyháva, je najvyšší čas mu vedúcu a riadiacu úlohu opäť vrátiť.

Dovoliť si preto vstúpiť do tohto rezignovaného priestoru našej radnice a ku konkrétnemu projektu lanovky spájajúcej Hrebienok s Tatranskou Lomnicou za ňu sformulovať názor do investorom vyvolanej verejnej diskusie.

Stavba lanovky, alebo lanoviek spájajúcich turistické a lyžiarske strediská, podľa vyjadrení TMR predstavuje jediná šancu na oživenie Hrebienka, či vytvorenie „druhej sezóny“ pre Smokovce. Do istej miery súhlasím, že pre určité druhy podnikania v cestovnom ruchu by výstavba lanovky priniesla zlepšenie ekonomickej situácie. Je však nutné položiť si otázky, či podobného efektu nemôžeme dosiahnuť aj s voči krajine a prírode ohľaduplnejšími riešeniami, hlavne zmysluplným rozvojom a **efektívnym využívaním existujúcich možností**.

Je až neuveriteľné, že ani skoro po pätnástich rokoch súčasného vedenia mesta, nie je možné plynulo, dôstojne a bezpečne prejsť pešo či na bicykli trasu z Tatranskej Lomnice do Starého Smokovca. Pritom práve tento cyklistický a promenádny chodník, s nadväzujúcimi požičovňami bicyklov či kolobežiek, by prinajmenšom v letných mesiacoch vzájomnému prepojeniu týchto dvoch stredísk určite významne pomohol.

O záchytných parkoviskách s dostupnosťou kyvadlovej dopravy sa taktiež roky vedú len diskusie a ich absencia spolu so všeobecne zlým stavom komunikácií či riadením statickej dopravy spôsobuje, že z centier Starého Smokovca aj Tatranskej Lomnice sa vytrácajú verejné priestory, ktoré namiesto relaxu slúžia ako odstavné parkovacie plochy. Vysoké Tatry majú pritom nemalé príjmy z parkovného, ktoré by sa mali vracaf práve do tejto oblasti infraštruktúry.

Dostatočné sezónne posilnenie Tatranskej elektrickej železnice, funkčná kyvadlová doprava, kvalitná sieť autobusov, minibusov, skybusov a požičovní bicyklov, či vytvorenie integrovanej Tatranskej dopravy, by mali byť spolu s realizáciou pešieho a cyklistického prepojenia Tatranskej Lomnice so Smokovcami a s vybudovaním záchytných parkovísk, prvými krokmi k odláčeniu automobilovej dopravy a k zlepšeniu vzájomnej dosažitelnosti jednotlivých stredísk. Až po vyčerpaní existujúcich možností zlepšenia súčasného stavu, by sme mali premýšľať o ich možnom doplnení lanovkou.

Aj potom však bude nutné najskôr dostať odpovede na mnohé ďalšie otázky. Napríklad, nakoľko bude znehodnotená štruktúra krajiny, ktorou povedie dráha lanovky, aká bude jej závislosť na poveternostných podmienkach, aký bude celkový komfort tohto druhu prepravy, ako budú zabezpečené náhradné spoje v prípade jej poruchy, aká bude výška hladiny súvisiaceho prevádzkového hluku, aká bude miera narušenia domova a súkromia veľkého množstva živočíchov a rastlín v koridore lanovky, alebo aké sú ekonomické prognózy jej prevádzky.

Samozrejme, dôležité budú aj nemalé požiadavky na výstavbu nadväzujúcej infraštruktúry, výsledky porovnania rôznych parametrov a dopravnej technológie, dopadové štúdie na životné prostredie TANAPu, na estetický zásah do krajiny a aj na kvalitu života domácich obyvateľov.

Lanovky majú iste na mnohých miestach svoj význam, avšak **Tatranská panoráma má nenapodobiteľnú krásu práve vo svojej čistej, vizuálnym smogom nezaťaženej podobe.** Lanovky zásadne zmenia súčasný charakter našich hôr, ktorý podľa mňa priťahuje najviac turistov.

Z dlhodobejšej perspektívy môžu byť lanovky dokonca krokom späť. Vysoké Tatry odjakživa slúžili hlavne viacdnňovej turistike a lanovky môžu v konečnom dôsledku odradiť mnohých, ktorí tomuto čoraz väčšiemu trendu životného štýlu podľahli. Krátkodobí návštevníci, ktorých priťahujú hlavne atrakcie podobné lanovkám, sa pomaly stávajú postrachom všetkých turistických centier, ktoré ich návštevy dokonca začínajú regulovať.

Už v súčasnosti zažívajú počas sezóny niektoré miesta neúnosný nápor, ktorý by sa lanovkou mohol úplne vymknúť kontrole. Ten je teraz aspoň ako tak korigovaný prirodzenou reguláciou určenou dostupnosťou jednotlivých, hlavne vyššie položených miest.

S lanovkami bude možné taktiež očakávať ešte väčšiu ľahostajnosť návštevníkov voči prírodnému prostrediu, či už sa bude jednať o zvýšené množstvo odpadkov, poškodzovanie vegetácie alebo o ďalšie narušovanie života zveri, ktorého dôsledky, napríklad problém medvedov, zatiaľ nedokážeme racionálne a humánne riešiť.

Najväčším lákadlom Vysokých Tatier by aj naďalej mala ostať naša príroda, ktorej by sa mali podriaďovať všetky stavebné a investičné projekty. Uvedomujem si, že pre každého môže byť atraktívnym niečo iné, avšak žiadna jazda lanovkou nemôže prekonať silu zážitku a pocitu z pohľadu na ničím nezatienu panorámu Tatier.

14 : 0 pre úvahy

V nedávnom rozhovore pre informačný portál teraz.sk sa primátor Vysokých Tatier Ján Mokoš vyjadril, že mesto uvažuje o vybudovaní väčšieho množstva cyklotrás. Na samotnom vyhlásení by nebolo nič zvláštne, keby sa o budovaní cyklochodníkov v našom meste neuvažovalo už od nástupu pána primátora do funkcie, teda približne posledných 14 rokov. **Za ten dlhý čas sa vo Vysokých Tatrách napriek vypracovávaniu rôznych štúdií a projektových dokumentácií, plánovaniu a uvažovaní, podarilo vybudovať presne 0 kilometrov cyklochodníkov.**

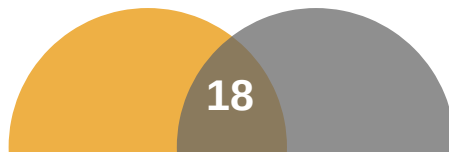
Pritom prinajmenšom od začiatku milénia, bolo možné na budovanie cyklickej infraštruktúry získať veľké množstvo finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. **Aj tento boom finančnej podpory sme prespali a dnes sme v tomto smere jednou z najzaostalejších lokalít.**

Dôvodov tohto nepriaznivého stavu je niekoľko, avšak žiaden z nich nepredstavoval a nepredstavuje taký problém, ktorý by nebolo možné vyriešiť. To by však naše mesto muselo prejsť od úvah k činom a hlavne mať jasnú víziu, nielen v oblasti mobility, ale v celkovom smerovaní Vysokých Tatier. Dovoľm si tvrdiť, že dnes reálna, zmysluplná, moderná a udržateľná vízia na našej radnici neexistuje.

Tak, ako každá oblasť života v meste aj mobilita a do nej spadajúca cyklo doprava potrebuje strategický a akčný plán. Víziou tohto plánu a snahy o vybudovanie mena (brandu) prívetivého podhorského mesta s kvalitnou sieťou cyklickej infraštruktúry by malo byť, že bicykel bude vo Vysokých Tatrách použiteľný bez obmedzení v maximálnej miere nielen ako voľnočasová aktivita, ale aj ako plnohodnotný dopravný prostriedok pri ceste do zamestnania, školy či za nákupmi.

V konečnom dôsledku, vybudovanie cyklochodníkov s potrebnou doplnkovou infraštruktúrou prispeje k zlepšeniu mobility návštevníkov aj domácich obyvateľov a bude mať podstatný vplyv na ochranu životného prostredia (hluk, emisie, prachové častice), prenesene aj na kvalitu nášho každodenného života vo Vysokých Tatrách. **Najnavštevovanejšie centrá Starého Smokovca a Tatranskej Lomnice by tak mohli byť postupne zásadne odľahčené od hluku a exhalátov čo okrem zvýšenia ich atraktivity určite prispeje aj k rozvoju nášho cestovného ruchu.**

Uvedomujem si, že cyklochodníky sú len jeden z mnohých faktorov fungovania mesta, ak však na jeho území chýbajú, životy domácich aj návštevníkov sú ochudobnené o možnosť zdravej voľby. Preto je najvyšší čas prejsť od nedomyšlených úvah k premysleným činom.

Amfiteáter Orlie pierko

Jedným z dôkazov, čo dokáže čas v kombinácii s nezaujmom kompetentných, je stav bývalého amfiteátra v Starom Smokovci. Za dvadsaťosem rokov od revolúcie a za štrnásť rokov súčasného vedenia mesta, sa z niekedy funkčného kultúrneho stánku stala zanedbaná a deprimujúca zóna, dnes čiastočne využívaná ako provizórne parkovisko.

Aj keď nie tak viditeľne, podobný osud postihol celú mestskú kultúrnu infraštruktúru. Postupne nám zanikli všetky kiná, nemáme slušnú divadelnú sálu a citeľne chýba aj veľká koncertná sieň s kvalitnou akustikou. Výstavníckej činnosti zachraňuje časť hlavne Vila Flóra, ktorej činnosť je však limitovaná malým priestorom.

Mesto tak svoju kultúrnu ponuku (ku ktorej sa vrátim v samostatnom príspevku) robí v neadekvátnych priestoroch alebo na ulici, čím často znižuje hodnotu možného umeleckého zážitku aj samotnej kultúrnosti podujatia. Jednou z mála momentálnych možností, ako aspoň čiastočne túto situáciu vyriešiť, je obnova bývalého amfiteátra v Starom Smokovci.

Amfiteáter bol postavený začiatkom 50. rokov minulého storočia a svoju najväčšiu slávu zažil pri projekciách Filmového festivalu pracujúcich, ktoré sa v Starom Smokovci konali od roku 1954 až do zániku tejto filmovej prehliadky koncom osemdesiatych rokov. Jeho niekdajšiu podobu však už môžeme vidieť len v legendárnom filme Martina Holého Orlie pierko.

Dnes je celý areál zarastený náletovými drevinami a bývalú slávu amfiteátra pripomína už len schátralé pódium a spustošená projekčná stena budovy, **ktorú mesto predalo** a na jej mieste je plánovaná výstavba hotela.

Napriek tomuto neutešenému stavu je na zostávajúcim priestore možné vybudovať menší, atraktívny a multifunkčný amfiteáter, poskytujúci zázemie pre organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí. Lokalizácia v blízkosti centra Starého Smokovca, dobrá dostupnosť a rozhranie mestského a prírodného prostredia priamo vyzývajú, aby nový amfiteáter stál práve na tomto starom mieste.

V prípade, že by sa architektom podarilo harmonicky prepojiť mesto s tatranskou prírodou a využiť krásne horské scenérie ako súčasť scénografie pódia (napríklad otvoreným priehľadom pódia na Slavkovský štít), získali by sme unikátny kultúrny stánok, svojou atmosférou znásobujúci každý umelecký zážitok.

Interakciu amfiteátra s okolitou prírodou považujem za jedno z najdôležitejších kritérií novej projektovanej súťaže, ktorá by mala jasne definovať aj funkčnú náplň nového amfiteátra, jeho zázemie, komfort, kapacitu, nenáročnosť údržby a odolnosť poveternostným podmienkam.

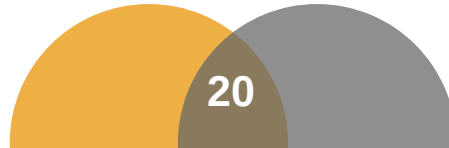
Pohľad využívania verejného priestoru sa v Starom Smokovci už dávno zúžil len na jeho záber parkovacími plochami. Vrátenie pôvodnej funkcie tejto lokalite by tak mohlo byť prvým krokom k zmene tohto nepriaznivého trendu a zároveň cestou k aktívnemu zapojeniu tohto územia do spoločenského života mesta.

Kvalitná a pestrá kultúrna ponuka je jedným zo špecifik, ktorým sa mestský život odlišuje napríklad od vidieckeho. Nový multifunkčný amfiteáter by tak mohol ponúknuť priestor nielen digitalizovanému letnému kinu, ale aj rôznym hudobným či divadelným predstaveniam a festivalom. Umožňoval by vznik nových programových projektov presahujúcich hranice nášho regiónu, ktoré by sa časom mohli stať aj trvalou súčasťou ponuky cestovného ruchu.

Uvedomujem si, že realizácia obnovy amfiteátra so sebou prinesie množstvo technických aj právnych ťažkostí. Pozemky, na ktorých amfiteáter stojí si nárokuje Bývalé urbárske spolumajiteľstvo Milbach, územie rokmi zarástlo rôznymi drevinami, finančne náročný projekt môže limitovať aj plánovaná stavba hotela v jeho tesnej blízkosti. Na každý problém však existuje riešenie a pokiaľ mestu naozaj záleží aj na kultúre, tak sa nový amfiteáter môže stať za relatívne krátky čas skutočnosťou.

V pretechnizovanom a zrýchlenom svete by tak Vysoké Tatry mohli návštevníkom ponúknuť okrem športových aktivít a relaxovania v prírode aj možnosť oddychu spojeného s kultúrnymi a umeleckými zážitkami. Som presvedčený, že dobrá dramaturgia amfiteátra spolu s jeho genius loci, môžu byť pre mesto devízami, ktoré jeho existenciu zhodnotia po finančnej aj duchovnej stránke.

Pokiaľ ide o nás, domácich obyvateľov, kultúra je aj komunitnou, zblížujúcou a spoločenskou záležitosťou, ktorú sledovanie filmu v obývačke nemôže nikdy nahradiť. Aj keď my, Tatranci, sme možno orientovaní trochu viac športovo, návštevy kultúrnych programov by mali byť v našich životoch rovnako samozrejmé, ako výlety do hôr. To však nie je možné pokiaľ nemáme kam ísť a niekedy ani z čoho vybrať.

Zaparkovaná problematika parkovania

Vzhľadom k mnohým rozdielnym informáciám kolujúcim vo Vysokých Tatrách ohľadom prevádzky parkovísk a výberu parkovného v meste, si dovoľm v nasledujúcich riadkoch objasniť situáciu v niektorých záležitostiach a prostredníctvom faktov poukázať na ich postupný vývoj.

Oblasť výberu parkovného a všeobecne systémového riešenia statickej dopravy v meste, je spojená so zvládnutím množstva oblastí tejto problematiky, ktorá si vyžaduje odborné riešenia, zohľadňujúce všetky aspekty Vysokých Tatier. K parkovacej politike mesta, ktorá je z môjho pohľadu dlhodobo nevládaná, som sa už vyjadril niekoľkokrát, preto sa tentoraz zameriam na spôsob výberu parkovného.

Minulý rok bola uskutočnená analýza výberu parkovného, porovnávajúca dosiahnuté príjmy s vynaloženými nákladmi, z ktorej vyplynulo, že napriek vysokému ročnému obratu, vo výške približne 480 tisíc Eur, a zvyšujúcemu sa množstvu parkujúcich áut, dosahuje priemerný zisk z parkovného v sledovanom období (roky 2014 a 2015) len 10 tisíc Eur ročne. Na základe tejto analýzy Mestské zastupiteľstvo požiadalo vedenie mesta o vypracovanie podmienok verejnej súťaže na dodávku parkovacieho systému s termínom do 31.10.2015, keďže sa nájonná zmluva na zabezpečovanie tejto služby podpisuje vždy na jeden rok.

Vedenie mesta však nedokázalo počas šiestich mesiacov, ktoré malo na vypracovanie nových podmienok, dodržať lehotu ich dodania a následne dvakrát požiadalo bez udania dôvodov o predĺženie termínu. Až v apríli 2016 boli poslancom doručené podmienky vypísania novej obchodnej súťaže, ktoré však nezahŕňali opatrenia pre riešenie situácie v oblasti statickej dopravy, ani pre zlepšenie kvality služieb či hospodárenia.

Ešte prekvapivejším zistením však bolo, že tieto podmienky neboli spracované mestom, ale ním preferovanou obchodnou spoločnosťou, ktorá má o prevádzku parkovacích služieb vo Vysokých Tatrách záujem!

Z týchto dôvodov poslanci Mestského zastupiteľstva predložený návrh podmienok výberu nového prevádzkovateľa parkovacích miest neakceptovali a trvali na vypísaní naozaj transparentnej obchodnej súťaže. Ani do ďalšieho predĺženého termínu 30. 06. 2016 však neboli nové podmienky súťaže poslancom predložené, pričom, ako čiastočné riešenie situácie bol poslancom Milanom Maníkom predložený návrh na udelenie súhlasu mestskej organizácii VPS, s ktorou majú Vysoké Tatry podpísanú nájonnú zmluvu, na podnájom parkoviska pri hoteli Grand v Starom Smokovci pre súkromnú spoločnosť za sumu 90 tisíc Eur ročne.

Poslanci mestského zastupiteľstva následne súhlas na podnájom parkoviska udelili, keďže mal spĺňať aj podmienky vypracované finančnou komisiou, medzi ktorými boli stanovené výpovedné lehoty, termíny splatnosti, zloženie trojmesačnej zábezpeky či dodržanie cien parkovného. Rešpektovaná bola aj naša podmienka na vybudovanie funkčného parkovacieho systému, bez nároku na preplatenie investície. **Samotná zmluva**

o podnájme medzi súkromnou spoločnosťou a mestskou organizáciou VPS poslancom predložená nebola, ani do dnešného dňa nebola zverejnená, hoc to vedeniu mesta ukladá zákon č.546/2010 Zb., ako povinnosť týkajúcu sa nakladania s majetkom mesta.

Vzhľadom k týmto skutočnostiam, zodpovednosť za obsah, ďalšie podmienky a výhodnosť či nevýhodnosť podpísanej zmluvy, leží na pleciach vedenia mesta, respektíve primátora Vysokých Tatier.

Poslanci mestského zastupiteľstva udelili súhlas mestskej organizácii VPS s možným prenájmom parkovísk, avšak **samotnú zmluvu so súkromnou spoločnosťou hlasovaním neschvaľovali, ani jej znenie nemali možnosť priamo ovplyvňovať.**

Jedným z dôsledkov vzniknutej situácie bolo aj ukončenie platnosti približne 600 bezplatných parkovacích kariet, ktoré mesto každý rok vydá viac či menej oprávneným žiadateľom. Vzhľadom k tomu, že celkovo je v Starom Smokovci a v Tatranskej Lomnici k dispozícii 650 parkovacích miest, je počet vydávaných bezplatných parkovacích kariet neúmerne vysoký.

Záverom by som rád uviedol, že problematika parkovania vo Vysokých Tatrách vyžaduje naozaj **systemové riešenia**, zahŕňajúce napríklad nové parkovacie plochy, parkovacie automaty, parkovacie závorové systémy, navigačné a dynamické informačné parkovacie zariadenia, zvýšenie komfortu a bezpečnosti pri parkovaní, alebo zabezpečenie kyvadlovej dopravy zo záchytných parkovísk. Spolu so snahou zvýšenia návštevnosti nášho mesta je nutné perspektívne myslieť na zaistenie bezpečného parkovania pre čo najväčší počet návštevníkov, v kombinácii s komfortným parkovaním domácich obyvateľov, podnikateľov aj ľudí dochádzajúcich za prácou.

Som však presvedčený, že zmeny k lepšiemu nie je možné dosiahnuť doterajším prístupom vedenia mesta a nerešpektovaním orgánu mestského zastupiteľstva. Takýto spôsob práce a rozhodovania nie je cestou k zlepšeniu situácie, ale naopak, k jej stagnácii a zhoršovaniu. Obrazne by sa dalo povedať, že definícia a riešenie problému s kapacitnej dopravy bolo vedením mesta odstavené na parkovisko nevyriešených problémov. **ALEXANDER** **22** **GÁLFY**

Nekonečný príbeh Domu služieb

20
16

Kde bolo tam bolo, nad všetkými riekami a pod vysokými horami stál Dom služieb, ktorý roky slúžil všetkým obyvateľom aj návštevníkom, nielen Starého Smokovca, ale celého kráľovstva Vysokých Tatier. Niekedy na prelome rokov 2007/2008 chceli jeho nájomníci zlepšiť svoje služby a tak všetci svorne podali žiadosť o odkúpenie prenajatých priestorov. Tým sa rozprávka končí!

Mesto Vysoké Tatry na žiadosti nájomníkov reagovalo postupným vypovedaním ich zmlúv a Domu služieb naordinovalo dodnes neukončenú rekonštrukciu, respektíve jeho premenu na multifunkčný objekt. Po zbavení sa posledného nájomníka mesto dalo vypracovať urbanisticko-architektonickú štúdiu za vyše 13 tisíc Eur (pôvodne bolo deklarovane, že táto štúdia bude vyhotovená zadarmo) a následne zhotovíť predraženu projektovú dokumentáciu za 192 tisíc Eur. Tieto práce boli zadané bez rozpravy o budúcej podobe Domu služieb a o jeho využití, bez oslovenia viacerých architektov a bez možnosti porovnania s inými ponukami, ktoré mohli výslednú podobu Domu služieb zásadne ovplyvniť. Výber zhotoviteľa bol aj v rozpore s vyhláškou Úradu pre verejné obstarávanie, ktorá ustanovuje presné postupy v takýchto architektonických súťažiach.

Kedže architektonickú štúdiu dokonca spracovala osoba, ktorá v tom čase ani nemala oprávnenie na vykonávanie projektových prác a obstaranie projektovej dokumentácie sa uskutočnilo v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní, celý tento postup po kontrole vykonanej v roku 2012 skritizoval aj Najvyšší kontrolný úrad SR. Ten okrem uvedených nedostatkov skonštatoval aj účtovné pochybenia, nedodržanie zmluvných podmienok či skutočnosť, že mesto nemalo v čase kontroly vybavené všetky stavebné povolenia.

V roku 2014, **teda až šesť rokov po uzavretí Domu služieb**, vypisuje mesto verejnú obchodnú súťaž na jeho rekonštrukciu. **Súťaž však okrem iných problematických častí neobsahovala záväzok preplatiť mestu investície do projektovej dokumentácie, hoci primátor mesta Ing. Mokoš niekoľkokrát ostentatívne vyhlásil, že náklady na túto dokumentáciu (na ktorú si mesto vzalo úver) preplatiť budúci investor.**

Do minimálne propagovanej súťaže sa prihlásila len jedna firma IL MELONE s.r.o. Bratislava, ktorá zároveň predložila aj svoj vlastný návrh zmluvy. Na jej nevýhodnosť som upozornil aj v otvorenom liste uverejnenom v Tatranskom dvojtyždenníku 27. júla 2014. Zmluva bola poslancami predchádzajúceho mestského zastupiteľstva schválená a prvé stavebné práce na rekonštrukcii sa konečne začali minulého roku.

Za možnosť do rekonštrukcie zahrnúť aj výstavbu 33 nových bytov a 24 apartmánov v podkrovnej časti budovy, sa investor zmluvne zaviazal mestu zrekonštruovať na svoje náklady dve poschodia, ktoré mali zahŕňať 14 obchodných prevádzok a 3 byty. K týmto priestorom by mesto malo nadobudnúť vlastnícke právo, spolu so spoluvlastníctvom podielov na časti spoločných priestorov a zariadení. Pravdepodobne práve zmena premeny podkrovných priestorov na 4. nadzemné podlažie, ktorá **je investorom realizovaná v rozpore so schváleným územným plánom**, spôsobila, že celá stavba si vyžiadala aj dodatočné statické úpravy.

Napriek tomu, že táto zmena projektu bola uskutočnená v podstate nelegálne a proti obsahu zmluvy s investorom, ktorá obsahuje bod o neuplatňovaní žiadnych regresívnych nárokov zo strany stavebníka, bola poslancom mestského zastupiteľstva dňa 22. júla 2016 predložená požiadavka o vysporiadanie nákladov na úpravu statiky vo výške 485 440 Eur.

Aby toho všetkého nebolo málo, 02. augusta 2016 bola poslancom na zasadnutí finančnej komisie predložená dohoda o urovaní, podpísaná bez súhlasu mestského zastupiteľstva už vyše roka pred týmto stretnutím primátorom Mokošom, ktorá zaväzuje mesto Vysoké Tatry k odpredaju pozemkov v okolí Domu služieb pre investora na plánované parkoviská. **Okrem spornosti celej dohody je zarážajúce, že predajom neostanú pre plánované prevádzky mesta v zrekonštruovanom Dome služieb žiadne parkovacie miesta.**

Mohlo by sa zdať, že nekonečný príbeh rekonštrukcie Domu služieb bude mať už niekde tu svoj koniec. To by sme však nemohli byť vo Vysokých Tatrách a mesto by nesmelo mať vedenie, aké má. V hre sú totižto ešte dve poschodia pôvodne plánované pre 14 prevádzok a tri pohotovostné mestské byty, o ktoré máme nenápadne prísť ich nevýhodným prenájmom na 20 rokov spoločnosti HARMÓNIA s.r.o., ktorá chce mestu platiť za meter štvorcový prenájmu 35 Eur (bežná cena v Starom Smokovci sa pohybuje okolo 100 Eur) a dokonca žiada odčítanie vlastných investícií od nájomného (tie však podľa zmluvy mali byť financované zhotoviteľom stavby IL MELONE s.r.o.).

Nie, to všetko nie je zlý vtíp, je to smutná realita hospodárenia vedenia mesta Vysoké Tatry. Z bývalého centra služieb vo vlastníctve mesta sa stane multifunkčný objekt, z ktorého finančný príjem nebude ani zďaleka dosahovať možné príjmy reálne v podobných prípadoch. **Objekt, ktorý už nebude poskytovať priestor chýbajúcim službám, ale len naplníť predstavy vyvolených.** Tento stav je bizarnnejší o skutočnosť, že za peniaze, ktoré mesto investovalo do projektovej dokumentácie a plánuje zaplatiť za náhradu statických úprav, čo je spolu takmer 700 tisíc Eur, mohlo celú rekonštrukciu realizovať samo, čím by objekt ostal v jeho vlastníctve.

Samovražda kina Tatry

Onedlho uplynie päť rokov od poslednej filmovej projekcie kina Tatry v Tatranskej Lomnici. Zrušenie kina bolo v tom čase zdôvodnené zlým stavom budovy, v ktorej kino sídlilo a vysokými prevádzkovými nákladmi. **Z týchto príčin považovalo vedenie oddelenia kultúry a športu mesta Vysoké Tatry digitalizáciu kina za nelogickú!**

Kiná pritom k životu vo Vysokých Tatrách vždy neodmysliteľne patrili. Okrem kina Tatry sa filmy premietali v kine Kriváň v Novom Smokovci a jedinečná atmosféra vždy sprevádzala aj filmové projekcie v bývalom amfiteátri v Starom Smokovci. Ak by sme k týmto kinám prirátali aj bývalú premietacu sálu v liečebnom dome Helios na Štrbskom Plese, tak svojho času na území Vysokých Tatier fungovali štyri kiná.

20
15

Tento počet bol z rôznych dôvodov neudržateľný, avšak **existencia jedného kina vo Vysokých Tatrách mala byť samozrejmosťou** a práve kino Tatry v Tatranskej Lomnici bolo logicky tým, ktoré malo byť postupne renovované a digitalizované (nahradenie klasickej premietacky digitálnym projektorom). **Problém s obnovou a modernizáciou však mesto vyriešilo po svojom, uzatvorením kina.**

Tento krok je nepochopiteľný aj z dôvodov, že väčšiu časť nákladov na rekonštrukciu, modernizáciu a digitalizáciu kina Tatry bolo možné pokryť z rôznych zdrojov. Audiovizuálny fond za roky svojej existencie podporil desiatky projektov obnovy a digitalizácie jednosálových kín, na tento účel bolo vyčlenených aj nemálo finančných zdrojov z regionálneho operačného programu Európskej únie. **Mesto Vysoké Tatry však za celé roky od uzatvorenia kina na žiadnu z výziev na udelenie dotácií nereagovalo.**

Financie na obnovu kina sa dali zabezpečiť aj z ďalších podprogramov EÚ pre rozvoj infraštruktúry a inovatívnych foriem cestovného ruchu, či z množstva programov pre kultúrne odvetvia. Samotné projekcie zasa podporuje program Kreatívna Európa svojim podprogramom MEDIA na pomoc kinematografii a kreatívnym odvetviam. Pod tento program spadá aj podpora projekcií európskych filmov s názvom Europa Cinemas.

Kino, bez akéhokoľvek zveličovania, patrí ku kultúrnemu a spoločenskému životu mesta, obzvlášť turistického centra akým sú Vysoké Tatry. Filmové projekcie rozširujú pestrosť kultúrnej ponuky, napomáhajú spoločenskému životu a sú alternatívou voči domácejmu sledovaniu filmov na televíznych obrazovkách.

Kino v Tatranskej Lomnici by obyvateľom Vysokých Tatier podstatne zvýšilo dostupnosť filmových predstavení, za ktorými je v súčasnosti nutné cestovať do Kežmarku, alebo do popradského kina Tatran či miniplexu CineMax. Na rozdiel oproti viacsálovým miniplexom však môže kamenné mestské kino dopĺňať štandardnú ponuku noviniek aj o umelecké filmy či o rôzne vlastné prehliadky a filmové festivaly. **Mestské kino tak môže mať nielen zábavné ale aj edukačné a spoločenské poslanie, čím v podstate zároveň vykonáva určitú verejnú službu.**

Dramaturgiu tatranského kina by bolo možné rozvrstviť aj do kategórií (premiéry, art kino, detské predstavenia, festivalové snímky a podobne) a projekcie oživiť o ozveny rôznych filmových festivalov, o profily režisérov či o vlastný malý filmový festival, napríklad o cezhraničnú filmovú prehliadku v spolupráci s kinom v neďalekom Nowom Targu, ktoré sa rovnako ako to naše volá Tatry. To by však oddelenie kultúry muselo za logické považovať jeho fungovanie a nie zatvorenie.

Verím, že kino do Vysokých Tatier jednoznačne patrí, a že existuje veľké množstvo obyvateľov, ktorí by možnosť návštevy kvalitnej filmovej produkcie v mieste svojho bydliska uvítali.

Audiovizuálny fond aj tento rok zverejnil výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov na digitalizáciu jednosálových kín. Vzhľadom k tomu, že väčšina kín na Slovensku je už modernizovaných tak Vysoké Tatry majú v prípade dobre pripravenej žiadosti veľkú nádej na úspech. Ten istý fond poskytuje pri splnení istých podmienok finančnú pomoc aj na výmeny sedadiel, podlahy, plátna alebo na vytvorenie rezervačného systému vstupeniek.

Úspešný projekt, zahŕňajúci tie najkvalitnejšie obrazové a zvukové technológie (tzv. D-cinema s navýšením rozlíšenia obrazu 4K, teda na kvalitu porovnateľnú so záznamom 70 mm filmu, nadštandardný 3D obraz a 3D zvuk), vytvorenie komfortného hľadiska, zabudovanie novej vzduchotechniky, renováciu foyeru a mnoho ďalších faktorov, by po svojom zavŕšení umožnil Tatrancom, ale aj všetkým návštevníkom nášho mesta, sprostredkovanie jedinečných a divácky silných filmových zážitkov.

Pokiaľ sa pôvodná technika kina ešte „nestratila“, prihováral by som sa aj za ponechanie starých premietačiek na klasické filmy, raz budú mať veľkú cenu a ich projekcie sa stanú vyhľadávaným zážitkom. Posledná premietanie sa v kine Tatry uskutočnilo 14. septembra 2012 a uvádzal sa film s priliehavým názvom Miestnosť pre samovrahov.

ALEXANDER

kandidát na primátora

GÁLFY
mesta Vysoké Tatry

**SMELÁ
VÍZIA**

**ROZUMNÝ
PLÁN**

**POCTIVÁ
PRÁCA**

**DOBRÉ
RIEŠENIA**

voľte číslo 1